

**Проект Закону України
«Про засади функціонування ринку електричної енергії України»**

Доопрацьований проект, підготовлений до другого читання

**Секретаріат Енергетичного Співтовариства
Таблиця коментарів
Серпень 2013**

ПРИМІТКА:

Цей аналіз включає загальні та теоретичні коментарі експертів Секретаріату стосовно положень проекту закону. З огляду на те, що зазначені коментарі можуть бути не повними або не достатньо деталізованими, Секретаріат висловлює свою готовність обговорити їх більш детально за необхідності. В будь-якому випадку, відповідність чи не відповідність погодженим вимогам (*acquis*) Енергетичного Співтовариства може бути оцінено в контексті його реалізації та виконання на практиці. Відповідно, поточна точка зору надається без упередження стосовно майбутнього занепокоєння та дій з боку Секретаріату.

ТАБЛИЦЯ КОМЕНТАРІВ

Стаття	Питання / коментар/ пропозиція
Взагалі по тексту	Основні питання для приведення проекту закону у відповідність стосуються та вимагають наступних змін:

	<ul style="list-style-type: none"> - Доопрацювати концепції різних типів постачальників – незалежний, гарантований та постачальник «останньої інстанції»; - Визначити правильно операторів систем передачі та розподілу, та доповнити правила забезпеченням їх незалежності від інших видів діяльності; - Реалізувати правильно положення щодо виключень стосовно нових з'єднань, шляхом доповнень щодо обсягу та часу таких виключень ; - Видалити можливість отримання незаконної державної підтримки підприємствам шляхом державного втручання та надання платежів за електроенергію, спожиту підприємствами; - Включити пункт стосовно перегляду Фонду вартісного дисбалансу та ввести схему поступового приведення до повного покриття витрат. - Повторно визначити завдання Ради Ринку, яка за теперішнім визначенням створює картель.
<p>1</p> <p>4.3</p> <p>11.3</p> <p>13.5</p> <p>14.2.1</p>	<p>Гарантований постачальник електроенергії</p> <p>Будь-ласка доповніть концепцію постачальника із відображенням наступної різниці:</p> <p>«гарантований постачальник» надає загальні послуги відповідно до статті 3 (3) Директиви ЄС 2003/54/ЄС: «постачання електроенергії визначеної якості в рамках їх території за зваженою, легко та чітко порівнюваною та прозорою ціною». Гарантований постачальник може постачати електроенергію за цінами, встановленими НКРЕ, що має бути обмежено тільки побутовим споживачами (та, якщо необхідно, малим підприємствам), а також обмежено у часі.</p> <p>«постачальник останньої інстанції» може бути створений з метою надання універсальних послуг побутовим споживачам та малим підприємствам, що означає, що він має обов'язок постачати таких споживачів <u>тільки</u> за мови, якщо попередній постачальник:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Банкрутів або ліквідований; - Ліцензія була відмінена, або зупинена; - Або споживач не обрав нового постачальника після відміни контракту із попереднім постачальником. <p>Споживачі можуть отримувати електроенергію від постачальників останньої інстанції <u>тільки</u> протягом обмеженого періоду часу (наприклад 60 днів), з метою стимулювання споживачів обирати нового постачальника. Ціни, що застосовуються постачальником останньої інстанції, можуть бути розраховані відповідно до методології НКРЕ і мають бути вищими, ніж ринкові ціни через те,</p>

		<p>що вони включатимуть ризик такого забезпечення електроенергією (як визначено Статтею 13 (6) проекту Закону). Ця міра направлена на захист малих підприємств, які використали своє право та обрали своїх незалежних постачальників.</p> <p>Зараз проектом закону гарантований постачальник (постачає кваліфікованих споживачів за цінами визначеними методологією НКРЕ, які є вищими за ринкові ціни) змішаний із концепцією постачальника останньої інстанції.</p> <p>«незалежний постачальник» постачає електроенергію кваліфікованим споживачам на умовах та за цінами, про які є домовленість із споживачем. Кваліфікованим споживачам має бути дозволено обирати їх постачальників <u>тільки</u> серед незалежних постачальників та отримувати електроенергію на ринкових умовах та за ринковими цінами, а не обирати між гарантованим постачальником (постачальником останньої інстанції, як зараз визначається проектом закону) та незалежними постачальниками (Стаття 14(2)(1) проекту Закону).</p> <p>Гарантованому постачальнику має також бути дозволено продавати електроенергію кваліфікованим споживачам за ринковими умовами та за нерегульованими цінами без територіального обмеження, тобто гарантованим постачальникам має бути дозволено діяти як незалежним постачальникам за умови, що вони мають окремі рахунки (ведуть окремий облік), як це вимагається Статтею 19(3) Директиви 2003/54/ЕС.</p> <p>Європейська практика довела, що кваліфіковані споживачі (особливо малі підприємства: маленькі магазини, кав'ярні, циркульні...) зазвичай не використовують їх право переходу та залишаються із (історичним) гарантованим постачальником, якщо в них є така можливість. Якщо в Україні, такі споживачі матимуть вибір між гарантованим та незалежним постачальником, та ці споживачі обиратимуть гарантованого постачальника за цінами, визначеними за методологією НКРЕ, які є вищими за (обговорені) ринкові ціни, <u>вони втрачатимуть перевагу найкращих пропозицій на ринку, та отримуватимуть послуги за більшою високою ціною.</u></p>
--	--	--

1	<p>Споживач електричної енергії «що використовує електроенергію на власні потреби»</p> <p>Кваліфіковані споживачі електроенергії, що купують електроенергію «в обсязі власних потреб споживання»</p>	<p>Відповідно до Статті 2 Директиви 2003/54/ЕС, споживач, а також кваліфікований споживач, стосується обох – тих, що купують електроенергію на власні потреби, а також споживачів, які потім перепродають електроенергію як постачальники. Будь-ласка, доповніть визначення споживача електроенергії та кваліфікованого споживача так, щоб вони відповідали визначенням, наданим у Директиві 2003/54/ЕС.</p> <p>споживачі означає оптові та кінцеві споживачі електроенергії (Стаття 2(7) Директиви 2003/54/ЕС) та</p> <p>«кваліфіковані споживачі (оптові та кінцеві) означає споживачів, які мають право купувати електроенергію у постачальника за своїм вибором» (Стаття 2(12) Директиви 2003/54/ЕС).</p>
1	<p>Постачання електроенергії «економічна діяльність постачальників електроенергії на роздрібному ринку з метою надання електроенергії споживачам»</p>	<p>Будь-ласка, доповніть визначення з метою включення перепродажу, відповідно до Статті 2(19) Директиви 2003/54/ЕС: «постачання означає продаж, включаючи перепродаж, електроенергії споживачам».</p>
1 15.2 16.2 17.2	<p>Компанії з розподілу електроенергії</p> <p>Компанія з передачі електроенергії</p> <p>Системний Оператор</p>	<p>Визначення та види діяльності розподільчої компанії, компанії з передачі електроенергії та системного оператора не відповідають визначенням оператора системи передачі та оператора системи розподілу, що надаються у Статті 2 Директиви 2003/54/ЕС, згідно з якими оператор системи передачі/розподілу відповідає за управління, забезпечення обслуговування та розвиток системи передачі/розподілу.</p> <p>Будь-ласка, розділіть визначення Системного оператора на два визначення (передача та розподіл) та використовуйте ці визначення у Статті 2(4) та (6) Директиви 2003/54/ЕС:</p> <p>«оператор системи передачі означає фізичну чи юридичну особу, яка відповідає за управління та забезпечення підтримки та, якщо необхідно, розвиток системи передачі у певній зоні та, де це застосовується, її перетинів</p>

		<p>з іншими системами, а також для забезпечення довгострокової спроможності системи забезпечувати обґрунтовані вимоги щодо передачі електроенергії».</p> <p>«оператор системи розподілу означає фізичну чи юридичну особу, яка відповідає за управління та забезпечення підтримки та, якщо необхідно, розвиток системи розподілу у певній зоні та, де це застосовується, її перетинів з іншими системами, а також для забезпечення довгострокової спроможності системи забезпечувати обґрунтовані вимоги щодо розподілу електроенергії».</p>
1	Термінологія	<p>Термінологія, що використовується по тексту має бути гармонізована та послідовно використана задля запобігання неправильної інтерпретації.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Будь-ласка, використовуйте термін «учасник балансування» послідовно, замість балансуючий учасник, особа балансування. Будь-ласка, доопрацюйте визначення «балансуючої групи». - Будь-ласка, визначте «балансуючу групу» як об'єднання учасників ринку, створену відповідно до цього Закону, в рамках якої один учасник ринку, який є учасником такого об'єднання, відповідає за небаланс електричної енергії всіх інших учасників такого об'єднання.
2.	Юридичні засади роботи ринку електричної енергії	<p>Кодекси електричних мереж не мають затверджуватись «центральною владою» (Міністерством). Навпаки, ОСП має розробити та застосовувати Кодекси, а НКРЕ має погодити їх та моніторити їх виконання.</p>
6.4.3.2.	Ринок двосторонніх договорів	<p>Необхідно чітко розрізняти види діяльності споживачів електроенергії та постачальників електроенергії в контексті ліцензування. Будь-ласка, видаліть вимогу щодо отримання «статусу постачальника електроенергії» для кваліфікованого споживача. Це є не відповідність. Кваліфіковані споживачі мають бути зобов'язані прийняти положення Правил ринку/Правил балансування в тому числі стосовно вимог щодо звітності та прозорості щодо Оператора ринку та НКРЕ, якщо кваліфікований споживач хоче набути статус учасника ринку на добу вперед та взяти на себе відповідальність за баланс.</p> <p>Постачальникам електроенергії має бути дозволено продавати імпортовану електроенергію, електроенергію, придбану з внутрішніх джерел чи електроенергію придбану на оптовому ринку або ринку на добу вперед в Україні. Будь-ласка, видаліть обмеження, що постачальник електроенергії не може продавати електроенергію за двостороннім договором протягом двох років з моменту запровадження повномасштабного ринку відповідно до положень цього Закону, за виключенням транзакцій з експорту електроенергії.</p>

		Виробникам також має бути дозволено купувати електроенергію на ринку двосторонніх договорів. Будь-ласка, видаліть обмеження, що <i>«виробник не може купувати електроенергію за двостороннім договором протягом двох років з моменту запровадження повномасштабного ринку відповідно до положень цього Закону»</i> .
7.	Ринок на добу вперед	Обов'язок незалежних постачальників продавати імпортовану електроенергію на ринку на добу вперед у мінімальному обсязі, який визначається НКРЕ, не буде стимулювати імпорт електроенергії, також він дискримінує підхід до внутрішньої та імпортованої електроенергії. З метою стимулювання участі та утворення ліквідного ринку на добу вперед, обсяг загального портфелю електроенергії (придбаної всередині країни та імпортованої), може покладатись на незалежних постачальників.
8.2 9.7 12.5	Обов'язкова участь у балансуєчому ринку та ринку допоміжних послуг для виробників електроенергії	Будь-ласка визначить в законі, та не залишайте це у Правилах ринку, випадки, в яких виробники електроенергії зобов'язані брати участь в балансуєчому ринку та ринку допоміжних послуг.
8.5	Розрахунки у випадку системних обмежень	Будь-ласка додайте положення, що визначає як виробник, який отримує команду для збільшення навантаження, буде за це компенсований.
10.7 Доповнення до статті 30 Закону України про електроенергетику	Доступ до пропускної спроможності з передачі електроенергії <i>«Звільнення надається на весь обсяг додаткової (збільшеної) потужності з передачі на період часу, який не може бути меншим, ніж період окупності інвестиційного проекту. Пріоритетний доступ до обсягу додаткової (збільшеної) потужності з передачі надається особам, за рахунок яких були внесені</i>	Правило полягає у тому, що доступ до перетинів має надаватись всім користувачам системи. Тільки у виключних випадках за умов, передбачених у Статті 7(1) Положення (ЄС)1228/2003 можуть бути застосовані виключення Статті 6(6) Положення (ЄС)1228/2003 та Статей 20 та 23(2), (3) та (4) Директиви 2003/54/ЄС. Стаття 10(7) українського проекту Закону не відповідає положенням щодо звільнення нової інфраструктури із Статті 7 Положення (ЄС) 1228/2003 стосовно обсягу та часу такого звільнення: <ul style="list-style-type: none"> - У проекті закону НКРЕ не включено до процедури звільнення. Будь-ласка, додайте у відповідності до статті 7(4)(а): НКРЕ має мати право у кожному окремому випадку приймати рішення щодо надання виключення або, як мінімум, подання, для формального рішення у відповідних органах сусідніх держав, свою позицію щодо прохання про виключення. - Рішення щодо виключення має бути проаналізовано та прийнято окремо по

<p>1 10.1 10.3</p>	<p><i>інвестиції в збільшення потужності міждержавних електричних мереж».</i></p> <p>Пріоритетний доступ до пропускної спроможності міждержавних електромереж</p>	<p>кожному випадку. Будь-ласка, додайте відповідно до Статі7(4)(b) Положення (ЕС) 1228/2003:</p> <p><i>“(i) Виключення може стосуватись всієї або частки потужності нового перетину, або існуючого перетину, потужність якого значно збільшилась.</i></p> <p><i>(ii) Рішення щодо надання виключення надається окремо у кожному випадку та має накладати умови стосовно тривалості виключення та недискримінаційного доступу до пропускної спроможності.</i></p> <p><i>(iii) При прийнятті рішень щодо умов пунктів (i) та (ii) необхідно брати до уваги додаткову потужність, яка буде збудована, очікуваний проміжок часу для проекту та національні обставини.»</i></p> <p>Будь-ласка, видаліть пріоритетний доступ та залиште тільки доступ до потужності міждержавних електромереж, тому що пріоритетний доступ не відповідає Статті 6 Положення (ЕС) 1228/2003, згідно якого проблеми мережевих обмежень мають вирішуватись ринковими шляхами, які надають ефективні економічні сигнали учасникам ринку та операторам систем передач, яких стосується це питання.</p>
<p>11.7</p>	<p>Роздрібний ринок електроенергії</p> <p>Заборона відключення через неплатежі споживачів, по яких Кабінет Міністрів або інші уповноважені органи надали гарантованому постачальнику державні гарантії виконання їх фінансових зобов'язань.</p>	<p>Захист від відключень є мірою, яка застосовується для захисту тільки <u>незахищених побутових споживачів</u>, а не для компаній.</p> <p>Надання державної гарантії та оплата із державного бюджету неплатежів за електроенергію споживачами є незаконною державною допомогою та є порушенням Статті 18(1)(c) Угоди про Енергетичне Співтовариство.</p> <p>Будь-ласка, видаліть це положення через його невідповідність правилам державної допомоги ЕС.</p> <p>Альтернативно, будь-ласка пропишіть, що така допомога може надаватись тільки у виключних випадках, коли існує негайний та серйозний ризик для здоров'я та життя людей, тварин та рослин, за умови, якщо про таке було повідомлено заздалегідь, а також було отримано дозвіл Антимонопольного комітету.</p>

12.3	Електроенергія, вироблена електростанціями, потужність чи обсяг відпуску яких більший за граничні показники не може продаватись виробником поза ринком двосторонніх договорів, ринком «на добу вперед» та балансуючим ринком.	Це є перешкодою для експорту електроенергії. Будь-ласка видаліть, адже це не відповідає Статті 41 Угоди.
15.5 та 15.6	Компанії з розподілу електроенергії (КРЕ)	<p>Будь-ласка додайте правила із Статті 15(2) з Директиви 2003/54/ЕС стосовно відділення КРЕ:</p> <p><i>“КРЕ має бути незалежною від інших видів діяльності, які не відносяться до розподілу електроенергії, в питаннях своєї організації та процесу прийняття рішень. Для досягнення цього, наступні мінімальні критерії мають застосовуватись:</i></p> <p><i>(а) особи, які відповідають за управління оператором системи розподілу, не можуть приймати участь у структурах компаній вертикально інтегрованого електричного підприємства, які відповідають, прямо або опосередковано за щоденну роботу з виробництва, передачі чи постачання електроенергії;</i></p> <p><i>(b) відповідні заходи мають бути здійснені задля забезпечення того, щоб професійні інтереси осіб, які відповідають за управління оператором системи розподілу, приймалися до уваги у спосіб, яким забезпечується їх спроможність незалежно діяти;</i></p> <p><i>(c) оператор системи розподілу має володіти дієвими правами щодо прийняття рішень, незалежних від вертикально-інтегрованого підприємства, стосовно активів, якими необхідно управляти, підтримувати, чи мережі, яку треба розвивати. Це не має виключати існування належних координаційних механізмів для забезпечення того, щоб економічні та управлінські наглядові права материнської компанії були захищеними стосовно прибутку на активи дочірньої компанії, регульованого опосередковано відповідно о Статті 23(2). Конкретно, це має дозволяти материнській компанії погоджувати щорічні фінансові плани, або інші еквівалентні інструменти оператора системи розподілу та встановлювати загальні обмеження щодо рівня заборгованості своєї дочірньої</i></p>

		<p>компанії. Це не має дозволяти материнській компанії надавати інструкції стосовно щоденної роботи або стосовно конкретних рішень щодо будівництва чи реконструкції ліній розподілу, які не перевищують параметри погодженого фінансового плану, або іншого еквівалентного інструменту.</p> <p>(d) оператор системи розподілу має створити програму відповідності (комплаєнс), яка встановлює заходи, що здійснюються для забезпечення виключення дискримінаційної поведінки, та для забезпечення того, що виконання такої програми адекватно перевіряється. Програма має встановлювати конкретні обов'язки працівників для виконання цієї мети. Щорічний звіт, який встановлює заходи до виконання, має подаватись особою чи органом, який відповідає за моніторинг програми відповідності регулюючому органу, про що є посилення у Статті 23(1) та публікуватись».</p>
16.5	Компанія з передачі електроенергії (КПЕ)	<p>Будь-ласка, додайте правила із Статті 10(2) Директиви 2003/54/ЕС стосовно відділення КПЕ:</p> <p>«З метою забезпечення незалежності оператора системи передачі ... наступні мінімальні критерії мають застосовуватись:</p> <p>(a) особи, відповідальні за управління оператором системи передачі не можуть брати участь у структурах компаній вертикально інтегрованого електричного підприємства які відповідають, прямо або опосередковано за щоденну роботу з виробництва, розподілу чи постачання електроенергії;</p> <p>(b) відповідні заходи мають бути здійснені задля забезпечення того, щоб професійні інтереси осіб, які відповідають за управління оператором системи передачі приймалися до уваги у спосіб, яким забезпечується їх спроможність діяти незалежно;</p> <p>(c) оператор системи передачі має володіти дієвими правами щодо прийняття рішень, незалежними від вертикально-інтегрованого підприємства, стосовно активів, якими необхідно управляти, підтримувати чи розвивати мережу. Це не має виключати існування належних координаційних механізмів для забезпечення того, щоб економічні та управлінські наглядні права материнської компанії були захищеними стосовно прибутку на активи дочірньої компанії, регульованого опосередковано відповідно до Статті 23(2). Конкретно, це має дозволяти материнській компанії погоджувати щорічні фінансові плани, або інші еквівалентні інструменти оператора системи передачі та встановлювати загальні обмеження щодо рівня заборгованості своєї дочірньої компанії. Це не має дозволяти материнській компанії надавати</p>

		<p><i>інструкції стосовно щоденної роботи або стосовно конкретних рішень щодо будівництва чи реконструкції ліній електропередачі, які не перевищують параметри погодженого фінансового плану, або іншого еквівалентного інструменту.</i></p> <p><i>(d) оператор системи розподілу має створити програму відповідності (комплаєнс), яка встановлює заходи, що здійснюються для забезпечення виключення дискримінаційної поведінки, та для забезпечення того, що виконання такої програми адекватно перевіряється. Програма має встановлювати конкретні обов'язки працівників для виконання цієї мети. Щорічний звіт, який встановлює заходи до виконання, має подаватись особою чи органом, який відповідає за моніторинг програми відповідності регулюючому органу, про що є посилання у Статті 23(1) та публікуватись».</i></p>
18.	Оператор ринку (ОР)	ОР не може виконувати інші функції , які не передбачені цим Законом. Будь-ласка відредагуйте абзац 9 таким чином, щоб функції визначені цим законом для ОР були більш детально розписані у Правилах Ринку.
19.	Адміністратор системи розрахунків (АСР)	Адміністратор системи розрахунків не може виконувати інші функції, які не передбачені цим Законом. Будь-ласка відредагуйте абзац 1.13 та абзац 7 таким чином, щоб функції визначені цим законом для АСР в цьому Законі були більш детально розписані у Кодексі Комерційних Розрахунків.
21.	Розрахунки за небаланси «учасники несуть субсидіарну відповідальність перед системним оператором за зобов'язаннями сторони, відповідальної за баланс»	Учасники балансуючої групи не можуть відповідати – разом або субсидіарно – перед Системним Оператором; тільки сторона, відповідальна за баланс відповідає (в тому числі фінансово, що має чітко визначатись Законом) по всіх небалансах групи. Будь-ласка, видаліть останній абзац п.7, статті 21.
25.	Фонд врегулювання вартісного дисбалансу	Фонд є інструментом кросс-субсидування, направленим на використання поновлювальних джерел енергії, когенерації та на постачання електроенергії за регульованою ціною населенню («гарантованим») постачальником. Фонд працює як єдиний покупець певних типів виробництва електроенергії та постачання («послуг») – спрямований на «вирівнювання умов для конкуренції». Це відхиляється від принципу відображення витрат. Фонд фактично перерозподіляє витрати, що має результатом викривлення цінових сигналів для частини ринку, яка

		<p>покривається Фондом (атомні, великі гідро, малі гідро, інші відновлювальні, когенерація та постачання населенню), що є великою частиною із точки зору обсягу та потужності.</p> <p>В цьому відношенні, це має трактуватись як виключення із відкритого ринку та відповідно обґрунтовано, обмежено, перехідним інструментом та контролюватись.</p> <p>Тому, будь-ласка дайте завдання НКРЕ чи іншому уповноваженому органу встановити схему поступового збільшення відображеності витрат (визначаючи схему, за якою ціни будуть зростати щорічно, та коли повне відображення витрат буде досягнуто) з урахуванням того, що Фонд буде припинений до 2030.</p> <p>Також включіть положення щодо перегляду – НКРЕ має мати завдання аналізувати необхідність існування Фонду в рамках частих інтервалів.</p>
26.	Саморегулювання на ринку електроенергії	<p>В запропонованій редакції Рада ринку електроенергії становить картель, таким чином порушуючи правила Енергетичного Співтовариства щодо конкуренції (включення Антимонопольного комітету не є достатньою компенсацією) межі відповідальності не є чіткими. Також, є враження, що є втручання у повноваження НКРЕ.</p> <p>Будь-ласка, видаліть цю статтю та замініть її наступним текстом:</p> <p><i>“1. При розробці актів вторинного законодавства згідно цього Закону, НКРЕ має провести консультації з усіх проектів заздалегідь з учасниками ринку, які об’єднані до Ради ринку електроенергії. Це має включати як мінімум одну відкриту консультативну зустріч.</i></p> <p><i>2. Рада ринку електроенергії має бути відкритою для всіх виробників, постачальників, операторів мереж, споживачів електроенергії та/або асоціацій цих груп. Рада ринку електроенергії має робити внесок у ефективну роботу ринку електроенергії, але не використовувати регуляторні повноваження.</i></p> <p><i>3. Статут Ради ринку електроенергії має погоджуватись НКРЕ та публікуватись.</i></p>
ë27.	Державне регулювання ринку електроенергії (повноваження державного	Будь-ласка, додайте , що НКРЕ має «приймати рішення щодо скарг на оператора системи передачі та розподілу, а також скарги щодо рішень щодо методологій» відповідно до Статті 24 Директиви 2003/54/ЕС:

	регулятора НКРЕ)	
29.	Ситуації порушень нормальної роботи	Будь-ласка визначте термін «порушення нормальної роботи». Будь-ласка додайте абзац, який зазначає, що міри, направлені на виправлення порушення нормальної роботи мають бути <u>пропорційними</u> та обмеженими до заходів, які є <u>необхідними</u> .
Розділ VI	Прикінцеві та перехідні положення	Абзац: є дві дати для створення гарантованого покупця, скоординуйте їх будь-ласка. “до 31 грудня 2014 , створити, як частину компанії, що здійснює оптове постачання електроенергії ... гарантованого покупця у повномасштабному ринку, згідно цього Закону» та “ до 31 грудня, 2015 , створити компанію, що функціонуватиме у якості гарантованого покупця.”